משום כדי חייו [א]אמר רב הונא אמר רב [א]האומר לחברו שדה שאני לוקח לכשאקחנה קנויה לך מעכשיו קנה °אמר רבא מסתברא מלתא דרב בשדה סתם אבל בשדה זו לא מי יימר דמזבין לה ניהליה והאלהים אמר רב אפי' בשדה זו מכדי רב כמאן אמרה לשמעתי' כר"מ דאמר אדם מקנה דבר שלא בא לעולם דתניא [ב][ב]האומר לאשה התקדשי לי לאחר שאתגייר לאחר שתתגיירי לאחר שאשתחרר לאחר שתשתחררי לאחר שימות בעליך לאחר שימות אחותיך לאחר שיחלוץ לך יבמיך אינה מקודשת ר"מ אומר מקודשת והא אשה כשדה זו דמיא וא"ר מאיר מקודשת: אמר שמואל [ג][ג]המוצא שטר הקנאה בשוק יחזירו לבעלים דאי משום דכתב ללות ולא לוה °הא שעבד נפשיה ואי משום פרעון [ד]לא חיישינן לפרעון דאם איתא דפרעיה מקרע הוה קרע ליה אמר רב נחמן אבא מן ספרי דייני דמר שמואל הוה והוינא כבר שיתא כבר שבע ודכרנא דהוו מכרזי ואמרי הני שטרי אקנייתא דמשתכחי בשוקא נהדרינהו למרייהו אמר רב עמרם אף אנן (א) תנינא [ה]כל מעשה בית דין הרי זה יחזיר אלמא לא חיישינן לפירעון א"ל רבי זירא מתניתין בשטרי חלטאתא ואדרכתא דלאו בני פרעון נינהו אמר רבא והני לאו בני פרעון נינהו והא [ו]אמרי נהרדעי שומא הדר עד תריסר ירחי שתא ואמר אמימר אנא מנהרדעא אנא וסבירא לי [ד]דשומא הדר לעולם אלא אמר רבא התם היינו טעמא דאמרי איהו הוא דאפסיד אנפשיה דבעידנא דפרעיה אבעי ליה למקרעיה לשטריה א"נ למכתב שטרא אחרינא עילויה דמדינא ארעא לא בעיא למיהדר [ז]ומשום [1]ועשית הישר והטוב בעיני ה' הוא דאמור רבנן תהדר הלכך מרישא הוא דקא זבין איבעי ליה למכתב שטר זביני גבי שטר חוב מאי איכא למימר אם איתא דפרעיה איבעי ליה למיקרעיה לשטריה אימור אשתמוטי קא משתמיט ליה דא"ל למחר יהבנא לך דהשתא ליתיה גבאי אי נמי אפשיטי דספרא זייר ליה: א"ר אבהו א"ר יוחנן המוצא שטר חוב בשוק אע"פ שכתוב בו הנפק לא יחזירו לבעלים לא מיבעיא היכא דלא כתוב בו הנפק דאיכא למימר כתב ללות ולא לוה אלא אפי' כתוב בו הנפק ומאי ניהו דמקוים לא יחזיר דחיישינן לפרעון איתיביה רבי ירמיה לר' אבהו כל מעשה ב"ד הרי זה יחזיר א"ל ירמיה ברי לא כל מעשה ב"ד שוים אלא כגון שהוחזק כפרן אמר רבא ומשום דהוחזק כפרן חדא זמנא תו לא פרע כלל אלא אמר רבא מתניתין בשטר חלטאתא ואדרכתא וכדרבי זירא: וכפרן הואיל ואתא לידן נימא ביה מלתא דאמר רב יוסף בר מניומי אמר רב נחמן אמרו לו [ח]צא תן לו ואמר

משום כדי חייו. מה שתעלה מצודתי היום תקנו חכמים שיהיו דבריו קיימין שמא צריך הוא למזונות דבר מועט אבל מה שתעלה מצודתי כל חדש או כל שנה אין שם משום כדי חייו: **קנויה לך מעכשיו.** שכשאקחנה לא אוכל לחזור בו: **קנה.** אם יקחנה ואין יכול לחזור כשלקחה: **בשדה סתם.** שדה שאני לוקח ולא אמר זו דסמכא דעתיה דמקבל מתנה לסמוך עליו שיקח שדה ויתננה לו שהרבה שדות מצויות ליקח. אבל אמר לו שדה זו לא סמכא דעתיה דמקבל מתנה ולא האמינו דנימא ניחא ליה דליקו בהימנותיה ולא מסתבר כוותיה דרב בהא: **והאלהים.** בשבועה רב אמרה אפי' בשדה זו דמכדי רב כמאן אמר לשמעתיה כר"מ כו': **והא אשה כשדה זו דמיא.** דיש בהלו שאין בידו להביא עצמו לכלל קדושין כאשר אין ביד זה לכוף את בעל השדה למוכרה לו דעבד ושפחה אין בידם לשחרר עצמם ואין ביד אשה להמית את בעלה או אחותה ואמר רבי מאיר דלכשיבאו לכלל קדושין מקודשת היא למפרע: **שטר הקנאה.** שקנו ממנו שאפי' לא ילוה המעות שיעבד עצמו לשלמם: **כל מעשה ב"ד.** קס"ד שטר שכתב בו הנפק שנתקיים בב"ד. אלמא כיון דליכא למיחש לשמא לא לוה שהרי אין מקיימין את השטר אלא בפני בעל דין כדאמרי' בהגוזל (ב"ק דף קיב:) לפרעון לא חיישינן: **בשטרי חלטאתא.** שטר שכתבו ב"ד למוציא שטר על חבירו וחייבוהו לשלם ולא שילם וירדו לנכסיו ושמו לבעל חוב אחד מהם ונתנו לו שטר שעל פי ב"ד באה לו: **אדרכתא.** שלא מצאו לו עכשיו נכסים וכתבו לו שירדוף לחזור על נכסיו ואם ימצא יגבה. אדרכתא לשון רודף ומשיג כמו פרסה בחלא ולא אדרכיה (כתובות דף ס:) ולשון המקרא כתרו את בנימין הרדיפוהו מנוחה הדריכוהו (שופטים כ): **שומא.** ששמו ב"ד לבעל חוב קרקע הלוה: **הדר.** אם יפרע לו מעות עד שנה: **אפסיד אנפשיה.** אם פרע ולא קרע השטר ואם דחהו לומר אבד היה לו לומר כתוב לי שטר מיד שאתה חוזר ומוכרה לי: **דמדינא ארעא לא בעי למיהדר.** טעם נותן לדבריו שראוי לכתוב שטר מכירה עליה שקנויה לו לחלוטין ומדינא לא בעי למיהדר בפדיון אם לא מדעתו: **מרישא דקא זבין.** כלומר אין זה פדיון אלא תחילת קניין כאילו שלו היתה לפיכך הכותב שטר מכירה עליה אינו טועה והיה לו לזה לתבוע שטר מכירה הואיל ודחהו מלהחזיר לו שטר של ב"ד: **אי נמי אפשיטי דספרא זייר ליה.** שעל הלוה ליתן שכר הסופר ופעמים שאין לו מעות ללוה בשעת הלואה והמלוה נותן שכר לכתיבת השטר וכשפרעו מעכב השטר בידו עד שיפרע השכר: **זייר.** לשון עוצר כמו מעצרתא זיירא (ע"ז דף ס.) ובלשון המקרא ויזר את הגזה (שופטים ו): **כל מעשה ב"ד.** והאי נמי מעשה ב"ד הוא: **ירמיה ברי** גרסינן: **שהוחזק.** לוה זה כפרן פעם אחרת לפיכך אין נאמן לומר פרעתי ובההיא תנן יחזיר: **ותו לא פרע כלל.** בתמיה. ואי חיישינן לפרעון זה שלא נזהר לשמור שטרו יפסיד: **לא תן לו.** שפסקו לו דינו בב"ד שליוו עליו לתת לו: ואמר

שדה שאני לוקח. ל"ג זו מדקאמר והאלהים אפילו בשדה זו הלא בפירוש אמר זו:

בשטרי חלטאתא ואדרכתא דלאו בני פרעון נינהו. תימה שטרי אדרכתא אמאי לאו בני פרעון נינהו כיון דעדיין לא זכה בקרקע עד שכתבו לו שטרי חלטאתא וכן בסמוך דקאמר איהו דאפסיד אנפשיה דבעי ליה למקרעיה או אבעי ליה למכתב שטר מכירה בשטרי אדרכתא שעדיין הקרקע היא בידו במה אפסיד אנפשיה והלא יכול לטעון פרעתי וי"ל דשטרי אדרכתא נקט אליבא דרבה דאית ליה בפרק המפקיד (לקמן דף לה: ושם) דאכיל פירי מכי מטא אדרכתא לידיה א"כ לא יוכל לומר עוד פרעתי כיון שכבר זכה בקרקע ולרבא דאית ליה מכי שלמו יומי דאכרזתא לדבריו יעמיד מתני' בחלטאתא גרידא ויש ספרים דל"ג אדרכתא:

אע"פ שכתוב בו הנפק לא יחזיר. תימה דמשמע דאיירי באין חייב מודה כדאמר שמא כתב ללות ולא לוה לכך לא יחזיר דחיישינן לפרעון אבל אם לוה מודה יחזיר דלא חיישינן לקנוניא ולא לשמא פרעו ורוצה לחזור וללות בו כדי להרויח פשיטי דספרא וקשה דלקמן (דף יז.) א"ר יוחנן שטר שכתוב זמנו בו ביום וכתוב בו הנפק יחזיר ומוקי לה רב כהנא כשחייב מודה ודוקא שכתוב בו ביום אבל אין כתוב בו ביום לא יחזיר או משום פשיטי דספרא או משום קנוניא וכן לעיל (דף יג:) אוקי ר"י מתני' דמלא שטרי חוב לא יחזיר בחייב מודה ומשום קנוניא דסברי רבנן דאין בו אחריות גבי (לוה) נמי ממשעבדי [ח](ותניא כוותיה דרבי יוחנן) וי"ל דאמוראי נינהו ואליבא דרבי יוחנן דרב כהנא יעמיד הכא מלתא דרבי יוחנן אף כשחייב מודה ומשום קנוניא ורבי אבהו דמפרש דוקא כשאין חייב מודה אבל כשחייב מודה יחזיר דלא חיים לקנוניא יעמיד נמי מתני' דלעיל כשחייב מודה ומשום שמא כתב ללות ולא לוה כרב אסי אבל היכא דליכא למיחש לכתב ללות ולא לוה כמו בשטרי הקנאה או כתוב בו הנפק כי הכא יחזיר דלא חיישינן לקנוניא וגמרא דנקט לעיל טעמא דקנוניא סבר כאביי דאמר עדיו בחתומיו זכין לו או אקרי וכתיב לא אמרינן:

ומשום דהוחזק כפרן תו לא פרע כלל. ואף על גב דאמרינן לקמן (דף יז.) הוחזק כפרן לאותו ממון הכא דנפל שאני דמוכחא מלתא דמשום הכי לא היה נזהר לשומרו לפי שפרעו הלוה: חייב

עין משפט נר מצוה

א [מיי' פכ"ב מהל' מכירה הל' ה' ש"ע ח"מ סימן רי"א סעיף א דלא כרב]

ב מיי' פ"ז מהל' אישות הלכה יד סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סי' מ סעי' ה:

ג ד מיי' פכ"ב מהל' מלוה ולוה הלכה טו סמג עשין צד טוש"ע ח"מ סי' קה סעי' ט:

רבינו חננאל

מצודתי היום מכור לך דבריו קיימים. אבל הא דאמר רב האומר לחבירו שדה זו שאני לוקח לכשאקחנה קניה לך מעכשיו קני לית הלכתא כרב דאשכחן ביבמות פ' האשה רבה הלכתא האשה שהלך בעלה ובנה למדינת הים וכו'. אמר רב נחמן בר יצחק רב הונא כרב ורב כר' ינאי ור' ינאי כר' חייא ור' חייא כר' ור' כר' מאיר ור' מאיר כר' אליעזר בן יעקב ורבי אליעזר בן יעקב כר' עקיבא כולהו סבירא להו אדם מקנה לחבירו דבר שלא בא לעולם. וקיימא לן דהני כולהו שיטה אינון ולית הלכתא אפילו כחד מינייהו. אמר שמואל המוצא שטר הקנאה בשוק יחזיר לבעלים ולית הילכתא כוותיה דהא איתותב וקיימא לן חוששין לפרעון. והא דאמר רב נחמן דכירנא דהוו מכריזי הני שטרי אקנייתא דמשתכחי בשוקא ניהדרינהו למרייהו לטעמיה דשמואל היא ולית הלכתא כוותיה. אמר ר' יוחנן המוצא שטר חוב בשוק אע"ג דכתיב ביה הנפק. פי' הנפק אשרתא דדייני לא יחזיר מאי טעמא חיישינן לפרעון. איני והתנן כל מעשה ב"ד הרי זה יחזיר. ופרקי' מתני' בשטרי חלטאתא ואדרכתא דלאו בני פרעון נינהו. ר' אבהו אמר בשהוחזק הלוה כפרן. אמר רבא ומשום דהוחזק כפרן תוב לא פרע ודילמא הדר ופרע וכו'. כפרן הואיל ואתא לידן נימא בה מילתא.

מסורת הש"ס

א) יבמות צג., ב) שם צג: קדושין סג. כתובות נח:, ג) [לעיל יד.], ד) [לעיל יג. יד.], ה) [לקמן יח: כ.], ו) לקמן לה., ז) [דומה לזה ב"ק סח: קו:], ח) ס"א נ"ג,

תורה אור השלם

1 וְעָשִׂיתָ הַיָּשָׁר וְהַטּוֹב בְּעֵינֵי יְיָ לְמַעַן יִיטַב לָךְ וּבָאתָ וְיָרַשְׁתָּ אֶת הָאָרֶץ הַטֹּבָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְיָ לַאֲבֹתֶיךָ: דברים ו יח

הגהות הב"ח

(א) גמ' אף אנן נמי תנינא:

גליון הש"ס

גמ' אמר רבא מסתברא. כעין זה גיטין יג ע"ב וש"נ: שם הא שעבד נפשיה. עיין בר"ן פ"ק דקדושין דף ריד ע"ב:

מוסף רש"י

האומר לחברו כו'. קודם שקנה את השדה, קנה. וסוגיא מתנה (יבמות צג.). **לאחר שיחלוץ לך יבמיך.** קסבר האי תנא אין קידושין תופסין ביבמה לשוק (קדושין סב.). **אינה מקודשת** דהוה ליה דברים שלא באו לעולם יעכשיו אין בידו לקדשה (שם) כיון דהשתא לא תפסי בה קידושי, לקמיה נמי לא תפסי, דאין אדם מקנה דבר שלא בא לעולם (יבמות צב:). **לא חיישינן לפרעון.** אפילו אין חייב מודה (לעיל יג. יד.). **כל מעשה ב"ד.** כל מילתא דאתא לב"ד לקיים דליכא למיחש לנמלך עליהן שלא ליתן (לקמן יח:). **הרי זה יחזיר.** דליכא למיחש לשמא נמלך, דהא ב"ד לא כתבוס אלא בדבר מקויים (לקמן כ.). **שומא הדר.** נכסי לוה ששמו ב"ד לבעל חוב חוזרין אליו אם נותן מעות לבעל חוב (לקמן לה.).

ואמר פרעתי נאמן בא מלוה לכתוב אין כותבין ונותנין לו חייב אתה ליתן לו ואמר פרעתי אינו נאמן בא מלוה לכתוב כותבין ונותנין לו רב זביד משמיה דר״נ אמר [א]בין צא תן לו בין חייב אתה ליתן לו ואמר פרעתי נאמן [ב]בא מלוה לכתוב אין כותבין ונותנין לו אלא אי איכא לפלוגי הכי הוא דאיכא לפלוגי [ג]אמרו לו צא תן לו ואמר פרעתי והעדים מעידין אותו שלא פרעו (א)(וחזר ואמר פרעתי) הוחזק כפרן לאותו ממון [ד]חייב אתה ליתן לו ואמר פרעתי והעדים מעידין אותו שלא פרע וחזר ואמר פרעתי לא הוחזק כפרן לאותו ממון מ״ט אשתמוטי הוא קא משתמיט מיניה סבר עד דמעיינו בי רבנן בדיני אמר רבה בר בר חנה א״ר יוחנן [ה]מנה לי בידך והלה אומר אין לך בידי כלום והעדים מעידים אותו שיש לו וחזר ואמר פרעתי הוחזק כפרן לאותו ממון כי הא דשבתאי בריה דרבי מרינוס כתב לה לכלתיה איצטלא דמילתא בכתובתה וקבלה עליה אירכס כתובתה אמר [ג](להו) לא היו דברים מעולם [ג]אתו סהדי ואמרי אין כתב לה לסוף אמר להו פרעתיה אתא לקמיה דרבי חייא א״ל הוחזקת כפרן לאותה איצטלא: א״ר אבין א״ר אלעא א״ר יוחנן [ו]היה חייב לחבירו שבועה ואמר נשבעתי והעדים מעידין אותו שלא נשבע [ז](וחזר ואמר נשבעתי) הוחזק כפרן לאותה שבועה אמרוה קמיה דר׳ אבהו אמר להו מסתברא מלתא דרבי אבין [ז]שנתחייב שבועה בב״ד אבל חייב עצמו שבועה [ה][נאמן] עביד איניש דמקרי ואמר אהדרוה קמיה דר׳ אבין אמר להו אנא נמי בב״ד אמרי איתמר נמי א״ר אבין א״ר אלעא א״ר יוחנן היה חייב לחבירו שבועה בב״ד ואמר נשבעתי והעדים מעידין אותו שלא נשבע [ו](וחזר ואמר נשבעתי) הוחזק כפרן לאותה שבועה: א״ר אסי א״ר יוחנן [ח]המוצא שטר חוב בשוק וכתוב בו הנפק וכתוב בו זמנו בו ביום יחזירו לבעלים אי משום כתב ללות ולא לוה הא כתוב בו הנפק אי משום פרעון לפריעה בת יומא לא חיישינן א״ל ר׳ זירא לר׳ אסי מי א״ר יוחנן הכי הא את הוא דאמרת משמיה דר׳ יוחנן [ט]שטר שלוה בו ופרעו אינו חוזר ולוה בו שכבר נמחל שיעבודו אימת אילימא למחר וליומא חרא מאי אריא שכבר נמחל שעבודו תיפוק ליה דהוה ליה מוקדם ותנן[ח] [י]שטרי חוב המוקדמין פסולין אלא לאו ביומיה אלמא פרעי אינשי ביומיה א״ל מי קא אמינא דלא פרעי כלל דלא שכיחי אינשי דפרעי ביומיה קא אמינא רב כהנא אמר [כ]כשחייב מודה אי הכי מאי למימרא מהו דתימא האי מפרע פרעיה והאי דקא אמר לא פרעתיה משום דקבעי מהדר למזפא ביה זמנא אחריתי ולפשיטי דספרא חייש קמ״ל דאם כן מלוה גופיה לא שבק סבר שמעי בי רבנן ומפסדי לי מאי שנא מהא דתנן [ט]מצא שטרי חוב אם יש בהן אחריות נכסים לא יחזיר ואוקימנא כשחייב מודה ומשום שמא כתב ללות בניסן ולא לוה עד תשרי ואתי למטרף לקוחות מניסן ועד תשרי שלא כדין ולא אמרינן דא״כ מלוה גופיה לא שביק דא״ל כתוב שטרא אחרינא בתשרי דדלמא שמעי רבנן ומפסדי לי אמרי התם משום דאית ליה רווחא דקא טריף לקוחות מניסן ועד תשרי מינח ניחא ליה ולא אמר ולא מידי הכא כיון דלית ליה רווחא דסוף סוף שטרא האידנא כתיב (א) מאי איכא דקטריף לקוחות בשטר שנמחל שיעבודו לא שביק: אמר רבי חייא בר אבא א״ר יוחנן הטוען אחר מעשה ב״ד לא

ואמר. לאחר זמן: **פרעתי.** ע״פ ב״ד: **נאמן.** ונשבועת היסת: **בא מלוה.** לפנינו לכתוב לו אדרכתא עליו אין כותבין ונותנין לו: **אינו נאמן.** לישבע אלא שכנגדו נשבע ונוטל דכיון דתחילתו הוצרך לתובעו לדין אין דרכו למהר לפרוע עד שיפסקו דינו פסק גמור: **ואמר פרעתי.** לאחר זמן ע״פ ב״ד: **והעדים מעידים אותו שלא פרע.** בפנינו תבעו לפרוע לו ע״פ ב״ד ולא פרעו הואיל ובפניהם העיז לעבור ע״פ ב״ד אינו נאמן שוב לומר פרעתיו שלא בעדים: **הוחזק כפרן לאותו ממון.** שאין נאמן עוד עליו לומר החזרתי ופרעתי עד שיפרע בעדים: **לא הוחזק כפרן.** ונשבע שפרעו ואע״פ שלא פרעו מיד כשתבעו בפני עדים ואין זה מעיז בב״ד דכיון דלא פסקו לו פסק גמור נשמט ממנו סבר כו׳: **אצטלא.** לבוש: **הוחזק כפרן לאותה אצטלא.** עד שיפרע: **הוחזק כפרן לאותה שבועה.** לומר נשבעתי עד שישבע בפנינו: **כשנתחייב שבועה בב״ד.** דכיון דתבעו בעדים לקיים דברי ב״ד ולא אבה אינו נאמן לומר עוד קיימתי אחרי כן: **אבל חייב עצמו שבועה.** שאמר לו אשבע לך ותבעו בעדים ולא אבה ואחר כך אמר נשבעתי נאמן ואע״ג דקמי עדים דחייה: **עביד איניש דמקרי ואמר.** לא אעשה מה שלא חייבוני ב״ד אלא אני בעצמי ואין זו סרבנות וחרטה אלא דחייה בעלמא: **וכתוב בו זמנו בו ביום.** שביום שנמלא נכתב: **שכבר נמחל שעבודו.** משפרע מלוה ראשונה ועל האחרונה לא נכתב והויא לה מלוה על פה וטורף לקוחות שלא כדין דאין מלוה על פה גובה מן הלקוחות: **אימת.** דפרעיה אימתי וחזר ולוה אימתי: **אי נימא למחר.** ולא ביום שנכתב: **וליומא חרא.** שתי תיבות הן וליום אחריו וקיצור סופרים הוא: **תיפוק ליה.** דאפילו נכתב על מלוה זו אחרונה וכתוב בו יום מוקדם כזה הוה ליה השטר מוקדם: **דלא שכיחי [אינשי] דפרעי [ביומיה] קאמינא.** הלכך לא חיישינן למידי דלא שכיח ואי אתרמי הוצרכו לומר דאין חוזר ולוה בו: **רב כהנא אמר.** הא דא״ר יוחנן יחזיר לבעלים: **כשחייב מודה.** שלא פרע: **שמעי בי רבנן.** שנמחל שעבודו: **ומפסדי לי.** למטרף לקוחות משום דשטרי חוב המוקדמין פסולין דכיון דהאי דאוקמא הכי לית ליה עדיו בחתומיו זכין לו אף זה מן המוקדמין: **מינח ניחא ליה.** ברמאות ותלי נפשיה בספיקא ואמר דלמא לא שמעי ואיכא רווחא: **מי איכא דטריף לקוחות.** מה טרפא יש בזה שלא יהא בשטר שיחזור ויכתוב לו והלא שניהם ביום אחד הלכך בשטר שנמחל שעבודו לא שביק: **הטוען אחר מעשה ב״ד.** דבר שהוא תנאי ב״ד כגון כתובה ומזון האשה והבנות הטוען ואמר פרעתי שלא בעדים לא אמר כלום: במקום

חייב אתה ליתן לו. הכא משמע דחייב אתה ליתן לו לא הוי פסק דין גמור כי אם לא ותן לו וכן משמע במרובה (ב״ק דף סט. ושם) וקשה דבפ״ק דסנהדרין (דף ו: ושם) אמרינן ה״ד גמר דין פלוני אתה חייב פלוני אתה זכאי וי״ל דהתם מקרי גמר דין לענין שאסור לבצוע לפי שיודע להיכן הדין נוטה:

רב כהנא אמר כשחייב מודה. תימה א״כ למה נקט הנפק במילתא דר׳ יוחנן וי״ל דנקטיה משום דיוקא דאי אין כתוב בו ביום אפילו כתוב בו הנפק דודאי לוה לא יחזיר דחיישינן לקנוניא או לפשיטי דספרא:

הטוען אחר מעשה ב״ד לא אמר כלום. אינו נאמן לומר פרעתי מעשה ב״ד קרי כל דבר שחייב לה אפי׳ לא כתב כגון מנה ומאתים ומזון האשה והבנות לאחר מותו וא״ת למה כותבין כתובה כיון דבלאו כתובה נמי אין נאמן לומר פרעתי וי״ל משום תוספת אבל מנה ומאתים גבייה בלא כתובה ותוספת נראה דאפי׳ אית לה סהדי דהתנה לה נאמן לומר פרעתי [י]ואין ראיה מכלתי׳ [כ]דר׳ שבתאי דהוה מהימן לומר פרעתי אי לאו דהוחזק כפרן דר׳ שבתאי ערב היה אבל בעל שמא לא היה נאמן ואין ראיה נמי מדתני לעיל (דף ז:) מלא כתובה לא יחזיר ומשמע דלא יחזיר משום תוספת שהיה נאמן לומר פרעתי דלגבי מנה ומאתים נמי מפסיד דהא נאמן לומר פרעתי מנה מגו דאי בעי אמר אלמנה נשאתיך אם אין לה עדי הינומא או אם אין לה עדי קדושין נאמן

עין משפט נר מצוה

קמה א ב מיי׳ פ״ו מהל׳ טוען ונטען הל׳ ה סמג עשין לה טוש״ע ח״מ סי׳ לט סעי׳ ט וסי׳ עט סעי׳ יג:

קמו ג ד מיי׳ שם הל׳ ו סמג שם טוש״ע ח״מ סי׳ עט סעי׳ יג:

קמז ה מיי׳ שם פ״ו הל׳ א סמג שם טוש״ע ח״מ שם סעי׳ ה:

קמח ו ז מיי׳ פ״ז שם הל׳ ה סמג שם טוש״ע ח״מ סי׳ פז סעי׳ מ:

קמט ח מיי׳ פי״ח מהל׳ גזילה ואבידה הל׳ ב סמג עשין עד טוש״ע ח״מ סי׳ סה סעי׳ ז:

קנ ט מיי׳ פי״ד מהל׳ מלוה ולוה הל׳ ז סמג עשין לד טוש״ע ח״מ סי׳ מח סעי׳ א וסי׳ נז סעי׳ ב:

קנא י מיי׳ פכ״ג מהל׳ מלוה ולוה הל׳ א סמג עשין שם טוש״ע ח״מ סי׳ מג סעי׳ ז:

קנב כ מיי׳ פי״ח מהל׳ גזילה ואבידה הל׳ ב סמג עשין עד טוש״ע ח״מ סי׳ סה סעי׳ ז:

מסורת הש״ס

א) ר״מ מ״ז, **ב)** [צ״ל לה], **ג)** [אתא לקמיה דר׳ חייא אתו סהדי ואמרי אין כתב לה א״ל ר׳ חייא זיל הב לה לסוף אמר לה פרעתיך אמר לו הוחזקת כפרן וכו׳ כ״ה גי׳ רי״ף ורא״ש והוא נכון], **ד)** ר״מ מ״ז, **ה)** רש״ל, **ו)** ר״מ מ״ז, **ז)** כתובות פה. גיטין כו:, **ח)** לקמן עב. סנהדרין לב. ר״ה ב. ח. שביעית פ״י מ״ה ב״ב קנז: קעא., **ט)** לעיל יב., **י)** [ועי׳ תוס׳ יבמות סה: ד״ה כי הא], **כ)** צ״ל דשבתאי. רש״ל,

הגהות הב״ח

(א) גמ׳ האידנא כתיב (מאי) תא״מ ונ״ב גי׳ רש״י מי:

מוסף רש״י

שטר שלוה בו ופרעו. בו ביום, אינו חוזר ולוה בו. אפילו בו ביום, ואע״ג דלאו מוקדם הוא, שהרי ביום הלואה נכתב, שכבר נמחל שעבודו. משפרע ובטל השטר ונמצאת מלוה השניה מלוה על פה ואינו גובה מן הלקוחות (כתובות פה.) ואין הקרקעות משועבדות שוב למלוה השניה שלא עליה נחתם שטר זה (גיטין כו:). המוקדמין. ליכתב קודם המלוה. פסולין. דקא בעי למיטרף לקוחות מזמן הכתוב שלא כדין וקנסינן היתרא אטו איסורא ופסול אפילו מזמן שני (סנהדרין לב.) לפי שרוצה לטרוף לקוחות שלקחו שדה מן הלוה מזמן שבשטר ושלא כדין הוא, שהרי קדמה מכירה להלואה ובשטר מעיד שהלואה קדמה, לפיכך קנסוהו מלגבות בו ולא יטרוף אפילו מזמן המלוה ואינו אלא כמלוה על פה שאינו גובה מן המשועבדים (ר״ה ב.) אי נמי שנכתב השטר באחד בניסן וכן כתוב בו באחד בניסן לוה פלוני מפלוני והוא לא לוה ממנו כלום עד ט״ו בניסן, הרי זה מוקדם ופסול, שאין לו לטרוף אלא מזמן ההלואה ואילך, ודלא כאביי דאמר (לעיל יג.) עדיו בחתומיו זכין לו ומיהו אם ההלואה היתה באחד בניסן בפני עדים וקנו מידו להשתעבד נכסי לוה למלוה ולא כתבו את השטר עד ט״ו בניסן וכתבו בו באחד בניסן, כי האי מוקדם כשר (רשב״ם ב״ב קנז:). אחריות נכסים. שעבוד קרקעות שיגבה מהן (לעיל יב:). כשחייב מודה. שהלוה מודה שהשטר אינו פרוע (שם).

לא אמר כלום מאי טעמא כל מעשה בית דין כמאן דנקיט שטרא בידיה דמי א"ל רבי חייא בר אבא לרבי יוחנן ולא משנתינו היא זו א)[א]הוציאה גט ואין עמו כתובה גובה כתובתה א"ל ב)אי לאו דדלאי לך חספא לא משכחת מרגניתא תותה אמר אביי מאי מרגניתא דלמא [ב]במקום שאין כותבין כתובה עסקינן דגט היינו כתובתה [ג]אבל במקום שכותבין כתובה אי נקיטא כתובה גביא אי לא לא גביא הדר אמר אביי לאו מלתא היא דאמרי דאי סלקא דעתך במקום שאין כותבין כתובה עסקינן אבל במקום שכותבין כתובה אי נקיטא כתובה גביא אי לא לא גביא אלמנה מן האירוסין במאי גביא בעדי מיתת בעל לטעון ולימא פרעתיה וכי תימא הכי נמי אם כן מה הועילו חכמים בתקנתן א"ל מר קשישא בריה דרב חסדא לרב אשי ג)ואלמנה מן האירוסין דאית לה כתובה מנא לן אילימא מהא דתנן ד)נתארמלה או נתגרשה בין מן האירוסין ובין מן הנישואין גובה את הכל דלמא היכא דכתב לה וכי תימא מאי למימרא לאפוקי מדרבי אלעזר בן עזריה דאמר [ד]שלא כתב לה אלא על מנת לכונסה אצטריכא ליה דיקא נמי דקתני גובה את הכל אי אמרת בשלמא דכתב לה היינו דקא תני גובה את הכל אלא אי אמרת דלא כתב לה מאי

במקום שאין כותבין כתובה. אלא סומכין על תנאי ב"ד ותגבה לעולם עד שיוציא הבעל שובר. דגט שמעיד שגירשה הוא מוכיח שחייב הוא לה כתובה: **אי לא.** נקיט לה: **לא גביא.** אי משום דחיישינן דלמא הדרא ומפקא כתובה וגביא זימנא אחריתי א"נ משום דאי בעי אמר פרעתיה: **לאו מלתא היא דאמרי.** דבמקום שכותבין שטר כתובה יכול לטעון פרעתי דאם כן אלמנה מן האירוסין דאף במקום שכותבין אין כותבין מן האירוסין: **במאי גביא.** כתובה על כרחך בעדי מיתת בעל: **לטעון.** יורש ולומר פרעתי: **בתקנתן.** שתקנו כתובה לארוסה והלא הכל יטענו פרעתי: **גובה את הכל.** בין כתובה של תנאי ב"ד דהיינו מנה לאלמנה ומאתים לבתולה בין תוספת: **שלא כתב לה.** את התוספת: **דיקא נמי.** דבכתב לה איירי: מאי

נאמן לומר פרעתי הכל במגו דאי בעי אמר אין את אשתי וא"ת דבפרק אלמנה ניזונית (כתובות דף נו. ושם ד"ה יתומים) בעי רבי יוחנן היא אמרה לא נתנו מזונות ויתומים אמרו נתננו על מי להביא ראיה והא אית ליה הכא דלא אמר כלום וי"ל דהתם איירי במזונות דלשעבר ולא בלהבא:

לא אמר כלום. ולא מבעי' במקום שאין כותבין כתובה או במקום שכותבין ויש עדים שנשרפה כתובתה דאינו נאמן לומר פרעתי אם יש לה עדי גירושין אלא אפי' במקום שכותבין כתובה ואינה מוציאה הכתובה אינו נאמן לומר פרעתי אפי' אם היא מודה שהכתובה היא בידה וגם הגט בידה נפרעת בעדי הגט גרידא ואע"ג דמה שנשאר שטר כתובה בידה הוא מפסיד שאם תחזור ותתבע הכתובה הוא יכתוב שובר שלא תגבה פעם שניה ואפילו אם יפסיד שוברו יכול לומר פרעתי מנה מגו דאלמנה נשאתיך אם אין לה עדי הינומא או פרעתי הכל במגו דאין את אשתי אם אין לה עידי קדושין אבל עכשיו שהכתובה היא בידה תגבה שנית מאתים אם יפסיד שוברו שכתוב בכתובה בתולתא דא מ"מ נפרעת בעדי גירושין לבד בלא חזרת כתובתה וגט דר' יוחנן אית ליה פרק גט פשוט (ב"ב דף קעא: ושם) כותבין שובר:

הוציאה גט [ואין עמו כתובה] גובה כתובתה. והכי פירושא דמתני' לר' יוחנן הוציאה גט אפי' עדי הגט ואע"פ שמודה שכתובה וגט בידה נפרעת בעדי הגט דכותבין שובר הוציאה כתובתה ואין עמה גט פי' עדי הגט היא אומרת אבד גיטי שהלכו להם עדי הגט והוא אומר פרעתי ואבד שוברי שעשו לי שלא תגבה שנית נאמן במגו דאי בעי אמר לא גרשתיך וא"ת אם אמר לא גרשתיך יתחייב לה שאר כסות ועונה וי"ל דטענו חטין והודה לו בשעורין פטור אף מן השעורין כדאיתא בהמניח (ב"ק דף לה:) והא דתניא בריש שני דייני גזירות (כתובות דף קז:) האשה שאמרה גרשני בעלי מתפרנסת עד כדי כתובתה התם שמא אם היה הבעל בפנינו היה מודה לדבריה אבל אם היה אומר לא גרשתיך פטור אף מן המזונות וא"ת והיכי מצי אמר לא גרשתיך הא איהי מהימנא דאמר רב המנונא ה)אשה שאמרה לבעלה גירשתני נאמנת יש לומר אם תובעת כתובתה או אם יש קטטה בינו לבינה אינה נאמנת כמו במת בעלה דנאמנת ובזה הענין אינה נאמנת בפ' האשה שהלכה (יבמות דף קטו. קיז.) ומן הסכנה ואילך שיראה להביא עדי הגט נפרעת אע"פ שיש לו מגו ואע"ג דבשילהי הכותב (כתובות דף פט: ושם) פריך אי ליכא עדי גירושין במאי גביא ליהמניה במגו היינו דוקא לרב דלית ליה דר' יוחנן דאמר הכא דלא אמר כלום אבל לר' יוחנן שיפה כחה קודם הסכנה שאינו נאמן לומר פרעתי לאחר הסכנה נמי יש ליפות כחה דלא יועיל מגו שלו ואיירי כולה מתני' אף במקום שכותבין כתובה ואביי נמי מסיק כר' יוחנן ומוקי מתני' אף במקום שכותבין כתובה וקשה דבפרק גט פשוט (ב"ב דף קעא:) אמר אביי אבד שוברו של זה יאכל הלה וחדי משמע דסבר דאין כותבין שובר וא"כ הוציאה גט ואין עמו כתובה אמאי נפרעת הא כיון דמפסיד במה שנשאר שטר כתובה בידה כדפירש' לא יפרע עד שתוציא כתובה ויקרעוה ויש לומר דאביי קבל דברי רבא דאמר עבד לוה לאיש מלוה ובפרק המקנא (סוטה דף ז: ושם ד"ה אמר) דתנן אמרה נטמאתי שוברת כתובתה ופריך בגמ' ש"מ דכותבין שובר אמר אביי תני מקרעת דחויא בעלמא הוא כלומר מהכא לא תדוק שגם רבא דאית ליה כותבין שובר דחי התם במקום שאין כותבין כתובה ושמואל דאית ליה אין כותבין שובר ומוקי הך מתני' פרק הכותב במקום שאין כותבין כתובה מצי סבר כר' יוחנן דלא אמר כלום והוציאה הגט היינו עדי הגט ואע"פ שמפסיד בגט שנשאר בידה שאם לא היה בידה יכול לומר פעם אחרת אם יפסיד שוברו לא גרשתיך אם אין לה עדי הגט מ"מ היא תאמר בעינא לאנסובי ביה דלית ליה דכתבינן ביה גיטא דנן קרענוהו כאביי דבסמוך והוי כמו היכא דלא אפשר דכתבינן שובר כדאיתא בשילהי הכותב (כתובות דף פט: ושם) כתובה ואין עמה גט שכך אירע שכתב לה ואין עמה גט היינו עדי הגט לא יפרע דנאמן לומר פרעתי מגו דלא גרשתיך ומן הסכנה ואילך גובה אפילו בלא עדי הגט כדפרישית לר"י ורב מוקי התם מתני' בין במקום שאין כותבין כתובה בין במקום שכותבין כתובה וגביא מנה מאתים ע"י שטר גט וקרעינן ליה דלא תיהדר ותגבי ביה וכתבינן ע"ג גיטא דנן כו' ופליג אאביי דבסמוך ותוספת ע"י כתובה לבדה עם עדי הגט שלא יהא לו מגו דלא גרשתיך ופליג נמי ארבי יוחנן דאמר לא אמר כלום וגביא בעדי הגט גרידא:

אי לאו דדלאי לך חספא כו'. וא"ת וכי דרך למצא מרגליות תחת חרסי' ומפרש ר"ת דבקרקעית הים אבנים רחבות ונראות כחרסים ותחתיהן נמצאים המרגליות ובהחובל (ב"ק דף לא.) נמי אמרינן צללת במים אדירים והעלית בידך חרס:

אלמנה מן האירוסין במאי גביא. וא"ת אלמנה מן הנישואין ובמקום שאין כותבין כתובה לפרוך במאי גביא אי לא אמרינן דלא אמר כלום דמן האירוסין אין יכול להוכיח דאית לה כתובה ולפרוך מן הנישואין במקום שאין כותבין וי"ל דבמקום שאין כותבין אתי שפיר דאינו נאמן לומר פרעתי כיון דלא נתקנה כתובה באותו מקום אלא במקום שכותבין בשלמא אי לא נתקנה כתובה אלא בשביל תוספת אבל מנה ומאתים אינו נאמן לומר פרעתי להכי מן האירוסין דאין לה תוספת לא תקינו כתובה אבל אי אף משום מנה ומאתים תקנו לכתוב כתובה דנאמן לומר פרעתי מן האירוסין נמי יהא נאמן לומר פרעתי ויתקנו לכתוב כתובה:

מן האירוסין מנא ליה דאית לה כתובה. ולא מצי למיפשט מהא דתניא פ' מי שמת (ב"ב ד' קמה.) המארס את האשה בתולה גובה מאתים כו' דאיכא לדחויי נמי בדכתב לה וסיפא איצטריך ליה דקתני מקום שנהגו להחזיר קדושין כו' ומ"מ אמת הוא דארוסה יש לה כתובה אפי' לא כתב לה כדמוכח פרק האומר (קדושין ד' סה. ושם) דקאמר היא אומרת קדשתני והוא אומר לא קדשתיך הוא מותר בקרובותיה ואם נתן גט מעצמו כופין אותו ונותן לה כתובה והתם ע"כ לא כתב לה דאי כתב לה היכי מצי למימר לא קדשתיך דאין דרך לכתוב כתובה קודם קדושין וכן מוכח פרק נערה (כתובות ד' מד.) וכאן אינו רוצה להוכיח אלא מן ברייתא או מן משנה ולא מן מימראות האמוראים אי נמי הכי קבעי באלמנה מן האירוסין דלא תגבי בעדי מיתה דליטעון ולימא פרעתיה אבל בגרושה אף מן האירוסין פשיטא ליה דאית לה כתובה דגובה בשטר גט כמו גרושה מן הנישואין במקום שאין כותבין וקורעין הגט וכתוב אגביה גיטא דנן כו' ובמסקנא דסבר אביי כרבי יוחנן הטוען כו' דלא אמר כלום אפי' אלמנה מן האירוסין אית לה כתובה ו):

אטו

עין משפט
נר מצוה

קנג א ב ג מיי' פט"ז מהל' אישות הל' כח סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סי' ק סעי' יב:

קנד ד מיי' פ"י שם הל' יא ועיין שם במ"מ סמג שם טוש"ע אה"ע סי' נה סעי' ו:

רבינו חננאל

נמחל שעבודו ומפסדו לי. הלכך לא חיישינן דהכא לית ליה [רווחא] אבל היכא דאית ליה רווחא חיישינן. אמר ר' חייא בר אבא א"ר יוחנן הטוען אחר מעשה ב"ד לא אמר כלום. ואמר ליה ר' חייא ר' לא משנתינו היא זו הוציאה גט ואין עמו כתובה גובה כתובתה כלומר לא גרש עד שבא בב"ד וקרע כתובתה ואחרי כן נתן לה גיטה שתקנת חכמים היא לגבות כתובת מנה מאתים בגט והנה הוא כמו מעשה ב"ד לפיכך אין לו לטעון שפרעתי. ודחה אביי ואמר דילמא מתני' במקום שאין כותבין כתובה קתני אבל מקום שכותבין כתובה אינו גובה בגיטה אלא בכתובתה.

מסורת הש"ס

א) כתובות פח:, ב) [יבמות צב: מכות כא:], ג) [כתובות פט:], ד) כתובות מז. נד: פט:, ה) [יבמות קטז.], ו) [וע"ע תוס' יומא יט: ד"ה מי איכא],

מוסף רש"י

הוציאה גט ואין עמו כתובה. קס"ד באומרת אבד שטר כתובתי, גובה כתובתה. ואינו יכול לטעון פרעתיך והחזרת לי שטר כתובתיך וקרעתיו, משום דתנאי כתובה מעשה ב"ד הוא, ומהכא נפקא לן בב"מ (כאן) הטוען אחר מעשה ב"ד לא אמר כלום, מ"ט כל מעשה ב"ד כמאן דנקיט שטרא דמי (כתובות פח: פט.). **דדלאי.** הגבהתי (מכות כא:) אי לאו דאמרי לך לא הוית מסיק אדעתך (יבמות צב:). **ואלמנה מן האירוסין דאית לה כתובה.** בתנאי ב"ד אם לא כתב לה, מנלן (כתובות פט:). **גובה את הכל.** מנה מאתים ותוספת (שם מז.). **שלא כתב לה.** התוספת, **אלא על מנת לכונסה.** ואם מת באירוסין אין לה אלא עיקר כתובה (שם פט:). **אלא אי אמרת דלא כתב לה.** ובתנאי ב"ד הוא דגביא לאלמנה מנה ומאתים לבתולה הוא דאית לה, שהרי אין כאן תוספת (שם).

מאי גובה את הכל מנה ומאתים הוא דאית לה ואלא [א]מדתני רב חייא בר אמי [א]אשתו ארוסה לא אונן ולא מטמא לה וכן היא לא אוננת ולא מטמאה לו [ב]מתה אינו יורשה [ג]מת הוא גובה כתובתה דלמא דכתב לה וכי תימא (א) דכתב לה מאי למימרא מתה אינו יורשה איצטריכא ליה אלא אביי מגופה דמתני' קא הדר ביה דאי ס"ד במקום שאין כותבין כתובה עסקינן דגט היינו כתובתה אטו גט מנה מאתים כתיב ביה וכי תימא כיון דתקינו רבנן למגבא לה כמאן דכתיב ביה דמי לטעון ולימא פרעתי וכי תימא דאמרינן ליה אי פרעתה איבעי לך למיקרעיה אמר לן לא שבקתן אמרה בעינא לאנסובי ביה וכי תימא אמרינן ליה איבעי לך למיקרעיה ומכתב אגביה גיטא דנן דקרענוהו לא משום דגיטא פסולה הוא אלא כי היכי דלא תגבי ביה זמנא אחריתי אטו כל דמגבי בבי דינא מגבי:

מתני' [ג][ג]מצא גיטי נשים ושחרורי עבדים דייתיקי מתנה ושוברין הרי זה לא יחזיר שאני אומר כתובין היו ונמלך עליהן שלא לתנן:

גמ' טעמא דנמלך שלא לתנן הא אמר תנו נותנין ואפילו לזמן מרובה ורמינהו [ג][ד]המביא גט ואבד הימנו מצאו לאלתר כשר אם לאו פסול אמר רבה לא קשיא [ה]כאן במקום שהשיירות מצויות כאן במקום שאין השיירות מצויות ואפי' במקום שהשיירות מצויות והוא שהוחזקו שני יוסף בן שמעון בעיר אחת דאי לא תימא הכי קשיא דרבה אדרבה [ו]דההוא גיטא דאשתכח בי דינא דרב הונא דהוה כתוב ביה בשוירי מתא דעל רכים נהרא אמר רב הונא

חיישינן

מאי גובה את הכל. מאחר שלא התנה עמה כלום מהו התוספת: **לא אונן.** אין אנינות חל עליו לאיסור אכילת קדשים: **ולא מטמא לה.** אם כהן הוא דכתיב (ויקרא כא) כי אם לשארו והיינו אשתו והאי לאו שארו היא דלא באו עדיין לידי קירוב בשר: **ולא מטמאה לו.** לאו משום כהונה קאמר דאין כהנות מוזהרות על הטומאה דכתיב (שם) בני אהרן אלא אינה זקוקה (ב) לטמא לו לא כהנת ולא ישראלית שמצוה להתעסק בשבעה מתי מצוה האמורים בפרשה דכתיב[ה] לה יטמא ותניא לה יטמא מצוה ואם לא רצה מטמאין אותו על כרחו ומעשה ביוסף הכהן כו' בתורת כהנים[ו]: **מתה אינו יורשה.** דירושת הבעל נפקא לן משארו הקרוב אליו ממשפחתו וירש אותה וגו'[ז] בב"ב (דף קיא:) והא לאו שארו הוא: **אלא אביי.** דאמר לעיל[ח] לאו מילתא היא דאמרי: **מגופא דמתני'.** דהוציאה גט משום דהיא גופא קשיא ליה הדר ביה: **דאי ס"ד.** דטעמא לאו משום דאין טוענין אחר מעשה ב"ד הוא אלא משום דגט היינו כתובה: **אטו גט מנה מאתים כתיב ביה.** דנימא הוא מוכיח על החוב: **כמו דכתיב ביה דמי.** דהא פסיקא לן מילתא דכתובה מנה מאתים: **אטו כל דמגבי בבי דינא מגבי לה.** וכי כל הפורע חוב בא לב"ד. במקום שפרע לה לא היו ב"ד שיכתבו לו כן: **הא אמר תנו.** עכשיו: **נותנין.** ואפילו נמצא לזמן מרובה משנפל ולא חיישינן שמא גט אחר הוא ששמותיהן שוין ומאדם אחר נפל: **מצאו לאלתר.** התם (גיטין כז:) מפרש כדי שתעבור שיירא ותשרה ובתוך כך ליכא למימר משיירא שעברה שם נפל שהרי לא שהה שיעור שתחנה: **ואפילו במקום כו'.** לאו רבה קא מסיק אלא גמרא הוא דקאמר לן דכי אמר רבה במקום שהשיירות מצויות לא אמר אלא כשהוחזקו בעיר אחת שנכתב בה הגט שנים ששמותיהן שוין ושמות נשותיהן שוות: **דאי לא תימא הכי.** דרבה תרתי בעי קשיא דרבה אדרבה: **בי דינא דרב הונא.** במקום שהוא יושב ודן ומתוך שהכל רגילין אצלו לדון הוי ליה (ג) מקום שהשיירות מצויות שם:

חיישינן

אטו גט מנה ומאתים כתיב ביה. תימה היכי מוכח דאפילו במקום שכותבין כתובה דגביא אפי' כי לא נקיטא כתובה דלמא הכא במקום שאין כותבין וגביא בשטר גט וכותבין בגט שטרא דנן כו' כדסבר [ט](רבא) [רב] בפ' הכותב (כתובות דף פט:) ואביי נמי לוקמא הכי אי נמי נוקי במקום שאין כותבין כתובה וגביא בעדי הגט אבל גט לא קרעינן משום דבעיא לאנסובי ביה והוי כמו היכא דלא אפשר דכותבין שובר אבל במקום שכותבין כתובה לא יפרע עד שתוציא שטר כתובה מידה או משום שיהא נאמן לומר פרעתי דלא כרבי יוחנן או משום דאין כותבין שובר ועוד כיון דמן אלמנה מן הנשואין במקום שאין כותבין לא בעי לאוכוחי כמו שפי' לעיל (דף יז: ד"ה אלמנה) איך מוכח מגרושה מן הנישואין במקום שאין כותבין כיון דגט לאו היינו כתובה ומשום דבעינא לאנסובי ביה פשיטא דאין נאמן לומר פרעתי כיון דלא ניתקנה כתובה באותו מקום וי"ל דלאביי מתניתין קשיתיה דתנן כתובה ואין עמה גט אלמא במקום שכותבין כתובה עסקינן דאין סברא להעמיד שכן אירע שכתב לה בעבור אהבתה לכך פריך כיון שיש לה כתובה ואין מוציאה רק גט לימא פרעתי אלא ודאי לא אמר כלום וכותבין שובר:

הא אמר תנו נותנין. וא"ת מנלן דלמא אפילו אמר תנו אין נותנין והא דקתני נמלך ה"ק ונמלך שלא ליתן ומחמת כן לא חשש לשמור ונאבד ועכשיו רוצה לחזור ולגרשה דסבר שזהו הגט שאבד ממנו ואמר תנו ואפילו הכי אין נותנין דשמא אין זה גיטו אלא נפל מאחר ששמו כשמו אבל לא נמלך לכתחילה מלגרשה וגרשה מחזירין לה הגט לראיה אפי' אינו שלה וי"ל דדייק מדלא קתני כתובים היו ולא נתן ומדקתני ונמלך משמע שחושש שמא אינו רוצה עתה לגרשה אבל אם אמר תנו לה נותנים ואין לחוש שמא מאחר נפל וא"ת ומנלן ואפי' לזמן מרובה דלמא לאלתר דוקא כדפריך ר' זירא לקמן ור' זירא גופיה מנלן דיחזיר לאשה אפילו לזמן מרובה וממה פשוט לו דברייתא קאמר לזמן מרובה יותר ממתני' וי"ל דמברייתא משמע דבזמן שהבעל מודה יחזיר לאשה אפי' לזמן מרובה דאי לאלתר דוקא פשיטא אבל במתני' מאי למימר לאלתר דוקא דאם אמר תנו נותנין אינו מפורש במתני' והיא גופה אתא לאשמועינן דלא יחזיר דחיישינן לשמא נמלך אבל רבה דייק מדקתני ונמלך ולא קתני כתובין היו ולא נתן א"כ אתא לאשמועינן אם אמר תנו נותנין והיינו אפי' לזמן מרובה דאי לאלתר פשיטא וא"ת והלא אפילו אי הוי לאלתר הוי חידוש דלא חיישינן דלמא כתב בניסן ולא נתן עד תשרי כדפריך לקמן (דף יט.) וכן לקמן (עמוד ב) דפריך על רבי ירמיה דמוקי כגון דקאמרי עדים כו' מאי למימרא לימא דקא משמע לן דלא חיישינן דלמא כתב בניסן כו' וי"ל דס"ל כמאן דאמר אין לבעל פירות משעת חתימה ואז ליכא חידוש דכתב בניסן ולא נתן עד תשרי דאפילו הכי שפיר טרפה ועוד י"ל דרבי זירא דייק אפי' לזמן מרובה מדקתני בזמן שהבעל מודה יחזיר לאשה משמע שמודה שממנה נפל וכבר גירשה בו ואי לאלתר דוקא א"כ נ"ל שראינו הגט בידה דאי לא ראינו א"כ במה אנו יודעין שהוא לאלתר ואחרי שראינו הגט בידה הרי כבר מגורשת פשיטא דיחזיר ומאי קא משמע לן והלא אפילו לא גיטה הוא זה ניתן לה לראייה ואין הבעל מודה נמי אמאי לא יחזיר אלא ודאי מיירי שלא ראינו הגט בידה וקמשמע לן דאע"פ דחיישינן שמא מבעל נפל ועדיין לא גירשה תתגרש עתה בהחזרת הגט ולא חיישינן שמא מאחר נפל א"כ הוי אפי' לזמן מרובה כיון דלא ידעינן ממי נפל מן הבעל או מן האשה ורבה דייק דמתני' נמי אפי' לזמן מרובה דומיא דשטרי חליצה ומיאונין דיחזיר אפי' לזמן מרובה דלאלתר היינו שראינו בידה פשיטא כיון דחלצה נחזיר לה לראיה אפילו אינו שלה אלא מיירי שלא ראינו בידה ואף לא ידעינן שחלצה והיינו לזמן מרובה ודומיא דהכי משמע ליה דמיירי ברישא ורבי זירא לא מוקי לה דומיא דסיפא: **לאלתר** כשר. אפילו אביי דחייש לתרי יצחק אפילו היכא דלא הוחזק (יבמות דף קטו:) בגט שמצאו לאלתר לא חייש דהתם הוי כמו לזמן מרובה דלא שייך התם לאלתר:

והוא שהוחזקו. תימה אמאי לא מוקי אידי ואידי שהשיירות מצויות ומתני' בלא הוחזקו דהשתא הוי דומיא דסיפא דכל מעשה ב"ד דמיירי בהכי וי"ל דעובדא דבסמוך דהוי בבי דינא דרב הונא הוי ברישא ואשמועינן דבלא הוחזקו יחזיר אפי' שיירות מצויות והכא אשמועינן דאם הוחזקו נמי יחזיר אם אין שיירות מצויות וא"ת ומאי טעמא יחזיר לאשה כיון שיש שני יוסף בן שמעון בעיר וי"ל כיון שאנו יודעים שזה אבד גט כאן אין לחוש שגם האחר איבד כיון שאין שיירות מצויות ושמעתין אתיא כר"א דלרבי מאיר כיון שהוחזקו שני יוסף בן שמעון אין הגט כשר עד שיהא מוכיח מתוכו שהוא של זה כדמוכח פרק כל הגט (גיטין דף כד:) דתנן כתב לגרש את הגדולה לא יגרש בו את הקטנה ודייק הא גדולה מצי לגרש מני ר"א היא ובעדי מסירה משמע דלר"מ אפילו גדולה לא מצי מגרש והוא דהמגרש (שם דף פו:) דשני גיטין שוין שנתערבו ומוקי כר"מ מיירי במשולשים דמוכיח מתוכו: [וע"ע תוס' גיטין כד: ד"ה בעדי]:

חיישינן

גליון תימה דלמא קמ"ל דלא חיישינן דשמא זה הגט זמנו קודם לגט זה שנתגרשה בו ותטרף בגט זה שניתן לראייה פירות שלא כדין אפי' למ"ד אין לבעל פירות משעת חתימה וי"ל דכיון שהבעל מודה וסובר שהוא שלו א"כ בודאי זמנו שוה לאותו שנאבד. ע"כ גליון:

מסורת הש"ס

א) יבמות כט: ע"ש מג: כתובות נג. פט: ע"ש סנהדרין כח: ע"ש, ב) גיטין כז. [לעיל יג.], ג) גיטין שם, ד) [לקמן כ. גיטין כז.], ה) [ויקרא כא], ו) [אמור פרשה א וכן בזבחים ק.], ז) [במדבר כז], ח) [דף יז:], ט) רש"ל,

מוסף רש"י

לא אונן. אם מתה אינו נאסר בקדשים מחמת אנינות (סנהדרין כח:). **ולא מיטמא לה.** אם כהן הוא, דשארו כתיב (כתובות פט:) דלאו שארו היא (שם נג.). **וכן היא לא אוננת.** אינה נאסרת באנינות מיתתו בקדשים (סנהדרין כח:). **ולא מיטמאה לו.** אינה חייבת ליטמא לו ואע"פ שמצוה להתעסק בששה (נ"ל בשבעה) מתי מצוה האמורים בפרשת כהנים, דכתיב לה יטמא מצוה, זו אינה מהם, דלאו שארו היא, אבל אם רוצה היא ליטמא אינה מוזהרת מליטמא אפילו כהנת, דבני אהרן כתיב ולא בנות אהרן (כתובות נג. ובעי"ז שם פט:) אלא איידי דנקט לא אוננת, דאיצטריך ליה, נקט ולא מיטמאה, דבעי למיתני תרתי בדידה ובדידיה, כך שמעתי, ולי נראה ולא מיטמאה כגון ברגל, שישראלים מוזהרים על הטומאה ובנבלתם לא תגעו (יבמות כט:). **מתה אינו יורשה.** נדוניית בית אביה, דלא תקון ירושת הבעל עד שתכנס לחופה או שתמסר לשלוחים (כתובות נג:) דגבי ירושת הבעל שארו כתיב, לשארו הקרוב אליו ממשפחתו וירש אותה, מכאן שהבעל יורש את אשתו (שם פט:). **מת הוא.** בחייה, גובה כתובתה. מנה מאתים ותוספת אם כתב לה (כתובות נג.) ובדכתב לה מן האירוסין מיתוקמא (יבמות כט: וסנהדרין כח:). **מתה אינו יורשה איצטריכא ליה.** משום מתה אינו יורשה איצטריך ליה למתני מת הוא גובה כתובתה, לאשמועינן דבדכתב לה כתובה עסקינן, ואע"ג דאיקרבו לאחתוני כולי האי אינו יורשה (כתובות פט:). **דייתיקי.** צוואת שכיב מרע, דא תהא למיקם ולהיות (גיטין כז.) ולשון דייתיקי דא תיקו זאת תיקום, דדברי שכיב מרע ככתובין וכמסורין דמי (לעיל יג.). **מתנה.** מתנת בריא, ושוברין. פרעון שטר (שם). **לא יחזיר.** לא לבעל ולא לאשה וכן שחרור וכן כולם (גיטין כז.). **הא אמר תנו נותנין.** מדתלי טעמא בשאני אומר, שמעינן מינה דאם אמר הבעל תנו לה שאני כתבתיו לה נותנין, ולא חיישינן לשמא אינו זה (שם). **לאלתר כשר אם לאו פסול.** שמא מאחר נפל ואין זה שלו (שם). **במקום שהשיירות מצויות.** פסול, שמא מעוברים ושנים אחרים נפל (שם). **ואפילו במקום שהשיירות מצויות כו'.** לאו רבה קאמר לה אלא הש"ס הוא למסדר ואמר דהא דאוקי רבה במקום שהשיירות מצויות והוא שהוחזקו שני אנשים בשם זה באותה העיר, אבל אם לא הוחזקו מספיקא לא אמרינן דילמא איתנהו ולא ידעינן, או דילמא יש עיר אחרת ששמה כזו ויש בה אדם אחר ששמו כשם אשתו כזה שתובעו (שם). **דאי לא תימא הכי.** דלא פסיל רבה אלא במצויות והוחזקו (שם). **דאשתכח בי דינא דרב הונא.** מקויים בהנפק והשליח המביאו אומר ממנו נפל (לקמן כ.).

עין משפט
נר מצוה

קנה א מיי' פ"ב מהל' אבל הלכה ג סמג לאוין רלה טור ש"ע י"ד סי' שעג סעיף ד וסי' שעד סעיף ד וטוש"ע אה"ע סי' נה סעיף ה:

קנו ב מיי' פכ"ב מהל' אישות הל' ג סמג עשין מח טוש"ע אה"ע שם וסי' נז:

קנז ג מיי' פ"ג שם הל' יא ועיין שם סמג שם טוש"ע אה"ע סי' נה סעיף ו:

ד [טוש"ע ח"מ סי' סה סעי' יד]:

קנח ה ו מיי' פ"ג מהלכות גירושין הל' ט ועיין בכ"מ סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סי' קלב סעיף ד:

◆

הגהות הב"ח

(א) גמ' וכי תימא אי דכתב: (ב) רש"י ד"ה ולא מטמאה לו וכו' אלא אינה זקוקה. נ"ב ועיין מה שפרש"י בסנהדרין דף כח ע"ב וביבמות דף כט ע"ב ובתוס' שם: (ג) ד"ה בי דינא וכו' הוי ליה במקום:

◆

רבינו חננאל

והדר ביה אביי מגופה דמתניתין ואסיקנא דאם איתא דפרעה איבעי ליה למיקרעיה לגיטה ולמכתב על גביה גיטה דנן דקרעינוהי לאו משום דפסול הוא אלא משום דלא תיהדר ותיגביה ביה זימנא אחריתי. ואי טעין לא הוינא ידע האי דינא ואף לא גירשתיה (א) שיודיעני לא אמר כלום אלא הוציאה גט גובה כתובתה. סוגיא דשמעתא אלמנה מן האירוסין אם כתב לה אית לה מנה מאתים אבל תוספת לית לה אע"ג דכתב לה: **מתני'** מצא גיטי נשים ושחרורי עבדים וכו' עד שאני אומר כתובין היו ונמלך עליהם שלא ליתנם מדמותבינן מינה לאביי דאמר עדיו בחתומיו זכין לו ופריק הני מילי היכא דמטא שטרא בידיה דמקבל ש"מ דהא מתני' הלכתא היא וכל שטרא מתנה דלא מטא לידיה דמקבל לא זכה ביה וצריך לברורי דמטא לידיה אי לא נפיק מתותי ידיה. ודייקינן מינה הא אמר תנו נותנין ואפי' לזמן מרובה. ורמינן עלה הא דתנן המביא גט ממדינת הים ואבד לו מצאו לאלתר כשר ואם לאו פסול ופריק רבא הכי מתני' אפי' במקום שהשיירות מצויות והוא שלא הוחזקו שני יוסף בן שמעון בעיר אחת. כלומר דלא הוחזק באותה העיר אדם אחר ששמו כשם זה שגט זה כתוב כשמו הלכך אם הבעל מודה ואמר תנהו לאשה נותנין זה הגט לזו האשה ואפי' לזמן [מרובה]. ואוקים להא דתנן המביא גט מצאו לאלתר כשר ואם לאו פסול במקום שהשיירות מצויות והוא שהוחזקו שני יוסף בן שמעון

א) אולי צ"ל לא גרשתיה בב"ד שיודיעו אותי לא אמר כלום וכו'.